

درس‌نامه + آزمون‌های مبحثی و جامع + پاسخ‌های تشریحی

موج آزمون + جمع‌بندی ادبیات

ویراست جدید

علیرضا عبدالمحمدی

به همراه
کدهای هوشمند تصویری

انتشرالگو

همراه با کنکور سراسری ۹۹

مقدمه مؤلف

تقدیم به احمد و آیدا شاملو

❖ منت خدای را - عزوجل - که آزاد کردن کلمات، موجب آرامش است و پیوند آنها، مزید دانش! هر واژه‌ای که از قلم فرو می‌افتد، مُمدّ حیات است و چون دانسته شود، مفرّج ذات؛ پس در هر واژه‌ای، دو هدف موجود است و بر هر هدفی، تأملی واجب. از عقل و دِراک که برآید کز عهده فهمش به درآید؟ «أطلبوا العلم و لو بالصَّيْنِ، فَأَنَّ طَلَبَ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ» بچه همان به، که به کنکور خویش رو به اثرهای الگو آورد

❖ سائلانِ تلاش‌گر این دیار، حیران و پرسان که اجزا و خصوصیات این تصنیف موج‌وار، چیست؟

مؤلفِ دردمندِ پرکار، در پاسخ گوید که به فصلِ «دو کلمه حرف حساب» که بعد از دیباچه قرار داده‌ام، گوش جان، بسپار.

❖ حامیان این کتیبه پرمطلب و آزمایش، شادان و پای کوبان که از کدام آحاد و افراد، قصدِ سپاس دارید؟

مؤلفِ هندسه‌دانِ ادبیات‌خوان گوید که: بعد از محمّد مهربانِ متولّی و سکینه خاتون مختار، ذکر اصغر آقای رحیمی و همکاران لازم است که در به‌گزینی از آزمون‌های فخیم نشانه بذل همکاری نمودند.

دو دیگر خاتون‌ها: مهرانز قجری و فاطمه احدی شایسته سپاس‌اند.

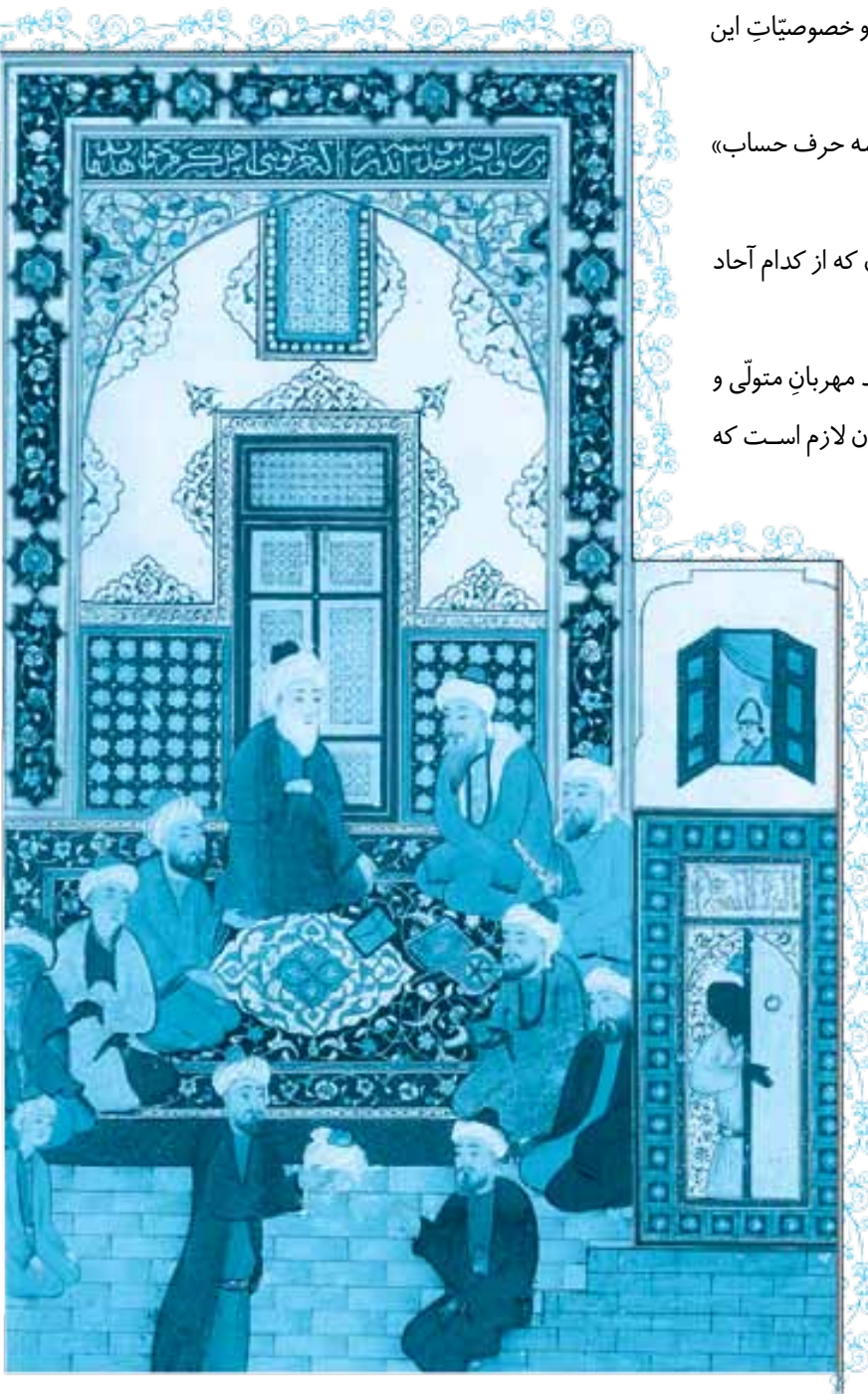
سه دیگر یادِ دو هنرمند طراح، زهرا خاتون فیض و مهربان نعیم تدّین بر من فرض است.

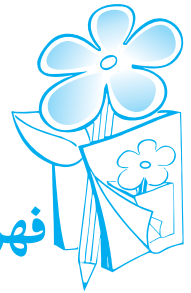
مانا باشید

شیخ اجلّ، سعدی شیرازی

و

بنده اقلّ، علیرضای تهرانی

فصل صفر: دو کلمه حرف حساب ...

فصل اول: جمع‌بندی

- ❖ لغت ۲
- ❖ املا ۱۸
- ❖ تاریخ ادبیات ۲۹
- ❖ نکات گونه‌شناسی‌ها ۳۴
- ❖ آرایه‌های ادبی ۳۶
- ❖ استراتژی آرایه‌های ادبی ۵۷
- ❖ تست کلی آرایه از کنکور سراسری ۶۳
- ❖ پاسخ‌های تشریحی ۶۶
- ❖ دستور زبان فارسی ۶۸
- ❖ فصل اول: خلاصه «گروه اسمی» ۶۸
- ❖ فصل دوم: «نقش‌های تبعی» ۷۱
- ❖ فصل سوم: نقش‌یابی واژه‌ها ۷۲
- ❖ فصل چهارم: خلاصه «ساختار جمله» ۷۳
- ❖ فصل پنجم: جملات پایه و پیرو ۷۵
- ❖ فصل ششم: شیوه عادی و بلاغی ۷۶
- ❖ فصل هفتم: انواع حذف ۷۷
- ❖ فصل هشتم: سیر تاریخی واژه و روابط واژه‌ها .. ۷۷
- ❖ فصل نهم: انواع ۷۸
- ❖ قرابت معنایی ۷۹
- ❖ بخش اول: ستایش و نیایش ۷۹
- ❖ بخش دوم: ادبیات غنایی ۸۵

- ❖ بخش سوم: ادبیات تعلیمی ۱۰۲
- ❖ بخش چهارم: ادبیات حماسی ۱۱۵
- ❖ بخش پنجم: ادبیات داستانی ۱۲۹
- ❖ بخش ششم: ادبیات سفر و زندگی ۱۴۲
- ❖ بخش هفتم: ادبیات پایداری ۱۵۴
- ❖ بخش هشتم: ادبیات انقلاب اسلامی ۱۶۶
- ❖ بخش نهم: ادبیات جهان ۱۷۷

فصل دوم: آزمون‌های مبحثی و جامع

- ❖ آزمون ۱: کلی فارسی دهم ۱۸۸
- ❖ آزمون ۲: کلی فارسی دهم ۱۹۱
- ❖ آزمون ۳: کلی فارسی یازدهم ۱۹۴
- ❖ آزمون ۴: کلی فارسی یازدهم ۱۹۷
- ❖ آزمون ۵: کلی فارسی دوازدهم ۲۰۰
- ❖ آزمون ۶: کلی فارسی دوازدهم ۲۰۳
- ❖ آزمون ۷: کلی فارسی دوازدهم ۲۰۶
- ❖ آزمون ۸: کلی فارسی دوازدهم ۲۰۹
- ❖ آزمون ۹: کلی پایه ۲۱۲
- ❖ آزمون ۱۰: کلی پایه ۲۱۵
- ❖ آزمون ۱۱: کلی کنکوری ۲۱۸
- ❖ آزمون ۱۲: کلی کنکوری ۲۲۱
- ❖ آزمون ۱۳: کلی کنکوری ۲۲۴
- ❖ آزمون ۱۴: کلی کنکوری ۲۲۷
- ❖ آزمون ۱۵: کلی کنکوری ۲۳۰

آزمون ۴۱: کلی کنکوری ۳۰۸
آزمون ۴۲: کلی کنکوری ۳۱۱
آزمون ۴۳: کلی کنکوری ۳۱۴
آزمون ۴۴: کلی کنکوری ۳۱۷
آزمون ۴۵: کلی کنکوری ۳۲۰
آزمون ۴۶: کلی کنکوری ۳۲۳
آزمون ۴۷: کلی کنکوری ۳۲۶
آزمون ۴۸: کلی کنکوری ۳۲۹
آزمون ۴۹: کلی کنکوری ۳۳۲
آزمون ۵۰: کلی کنکوری ۳۳۵
آزمون ۵۱: سراسری تجربی ۹۸ ۳۳۸
آزمون ۵۲: سراسری ریاضی ۹۸ ۳۴۱
آزمون ۵۳: سراسری انسانی ۹۸ ۳۴۴
آزمون ۵۴: سراسری زبان ۹۸ ۳۴۷
آزمون ۵۵: سراسری هنر ۹۸ ۳۵۰
آزمون ۵۶: خارج از کشور ۹۸ ۳۵۳
آزمون ۵۷: خارج از کشور ۹۸ عمومی انسانی ۳۵۶
آزمون ۵۸: سراسری تجربی ۹۹ ۳۵۹
آزمون ۵۹: سراسری ریاضی ۹۹ ۳۶۲
آزمون ۶۰: سراسری انسانی ۹۹ ۳۶۵
آزمون ۶۱: سراسری زبان ۹۹ ۳۶۸
آزمون ۶۲: سراسری هنر ۹۹ ۳۷۱
آزمون ۶۳: خارج از کشور ۹۹ ۳۷۴
آزمون ۶۴: خارج از کشور ۹۹ عمومی انسانی ۳۷۷
پاسخ تشریحی آزمون‌ها ۳۸۱

آزمون ۱۶: کلی کنکوری ۲۳۳
آزمون ۱۷: کلی کنکوری ۲۳۶
آزمون ۱۸: کلی کنکوری ۲۳۹
آزمون ۱۹: کلی کنکوری ۲۴۲
آزمون ۲۰: کلی کنکوری ۲۴۵
آزمون ۲۱: کلی کنکوری ۲۴۸
آزمون ۲۲: کلی کنکوری ۲۵۱
آزمون ۲۳: کلی کنکوری ۲۵۴
آزمون ۲۴: کلی کنکوری ۲۵۷
آزمون ۲۵: کلی کنکوری ۲۶۰
آزمون ۲۶: کلی کنکوری ۲۶۳
آزمون ۲۷: کلی کنکوری ۲۶۶
آزمون ۲۸: کلی کنکوری ۲۶۹
آزمون ۲۹: کلی کنکوری ۲۷۲
آزمون ۳۰: کلی کنکوری ۲۷۵
آزمون ۳۱: کلی کنکوری ۲۷۸
آزمون ۳۲: کلی کنکوری ۲۸۱
آزمون ۳۳: کلی کنکوری ۲۸۴
آزمون ۳۴: کلی کنکوری ۲۸۷
آزمون ۳۵: کلی کنکوری ۲۹۰
آزمون ۳۶: کلی کنکوری ۲۹۳
آزمون ۳۷: کلی کنکوری ۲۹۶
آزمون ۳۸: کلی کنکوری ۲۹۹
آزمون ۳۹: کلی کنکوری ۳۰۲
آزمون ۴۰: کلی کنکوری ۳۰۵

پرسش A: دو قسمت اصلی کتاب را نام ببرید. (۵/۰ نمره)

پاسخ A: قسمت اول کتاب، «جمع‌بندی» است و قسمت دوم کتاب، «آزمون‌ها (موج‌آزمون)».

پرسش B: فصل جمع‌بندی، شامل چه قسمت‌هایی است؟ هر قسمت را توضیح دهید. (۵ نمره)

پاسخ B: فصل جمع‌بندی این کتاب، شامل شش قسمت، به شرح زیر است:

الف ← لغت در این فصل، تمام لغات موجود در واژه‌نامه‌های فارسی دهم (یا فارسی ۱)، یازدهم (یا فارسی ۲) و دوازدهم (یا فارسی ۳) را به صورت ترکیب‌شده و به ترتیب الفبایی، آورده‌ام. بدیهی است در دوران جمع‌بندی، اولویت اول خوانش لغت، لغات واژه‌نامه کتاب‌های درسی است.

ب ← املا گروه کلمات املائی مهم کتاب‌های درسی در این فصل به ترتیب الفبایی آمده است تا پوششی برای اولویت اول املا باشد.

ب ← تاریخ ادبیات همه (حتی خواجه حافظ شیرازی!) هم می‌دانند که بحث تاریخ ادبیات در کتاب‌های نظام جدید، بسیار کم شده است. در این فصل، ما «همین کم» را به صورت دسته‌بندی‌شده قرن به قرن آورده‌ایم تا دین خود را به این قسمت مغفول و دوست‌داشتنی و لازم، اما حفظی و سخت برای بچه‌ها، به‌جا آورده باشیم. (اووووف!)

ت ← آرایه‌های ادبی این قسمت شامل مرور تک‌آرایه‌ها و تکنیک‌هاست و البته کنار این مرور، به حل تست هم پرداخته‌ام. در پایان این فصل، یک آزمون کلی از سؤالات کنکور سراسری سال‌های اخیر، درست کرده‌ام که جنبه خودارزیابی دارد.

ث ← دستور زبان فارسی مرور سریع مباحث دستوری، به همراه ذکر نکات و حل تست! باز هم همگان (از جمله خواجه حافظ شیرازی) می‌دانند که مبحث دستور زبان نظام جدید، نسبت به نظام قدیم، کمتر و خلاصه‌تر شده است؛ پس آن را از دست ندهید!

ج ← قرابت معنایی این بخش بسیار ویژه است. در نه قسمت، براساس مفاهیم، ادبیات تعلیمی، ادبیات پایداری، ادبیات غنایی، ادبیات سفر و زندگی و ... تقسیم‌بندی شده است. تمام مفاهیم مرتبط با آن‌ها را از کتاب‌های درسی استخراج کرده‌ام و برای مرور و تسلط، برای هر یک از مفاهیم و ابیات کتاب درسی، پرسش‌های دوگزینه‌ای (دوانتخابی!) مطرح کرده‌ام که با مقایسه سریع با بیت اصلی، مرور مفیدتری انجام گیرد. پاسخ این دوانتخابی‌ها در پایان همان بخش قرار دارد.

پرسش C: آیا دانش‌آموزان می‌توانند سایر کتب شما را (قرابت معنایی، آرایه‌های ادبی، لغت و املا، دستور زبان فارسی، تاریخ ادبیات و ...) کنار بگذارند و از مطالب همین کتاب برای یادگیری استفاده کنند؟ (۱ نمره)

پاسخ C: absolutely no! (قطعاً نه)؛ همان‌طور که از اسم این فصل کتاب، پیداست، این قسمت، برای «جمع‌بندی» است. یعنی دانش‌آموزان، کارِ مستمر، براساس برنامه‌های داده‌شده را انجام داده‌اند و اکنون می‌خواهند مرور و جمع‌بندی کنند، که در این صورت از مطالب این قسمت بهره می‌برند. کسی که چیزی نخوانده، چه چیزی را می‌خواهد جمع‌بندی کند؟! نمبلی موقوف! (Forbidden)

پرسش D: فصل دوم کتاب (فصل آزمون‌ها) چگونه است و چه ساختاری دارد؟ (۲ نمره)

پاسخ D: در فصل آزمون‌ها یا موج آزمون، بیشتر از شصت (۶۰-۶۰ - ستین ...) آزمون آورده‌ام. ده (۱۰- 10 - عشر ...) آزمونِ اول که هرکدام ۲۰ تست دارند، شامل دو آزمون از فارسی دهم، دو آزمون از فارسی یازدهم، چهار آزمون از فارسی دوازدهم و دو آزمون از پایه (ترکیب فارسی دهم و یازدهم) هستند. در پی آن‌ها بیش از پنجاه (۵۰- 50 - خمسین ...) آزمون ۲۵ سؤالی کلی و ترکیبی و جامع کنکوری آورده‌ام.

پرسش E: سطح آزمون‌ها چگونه است و هر آزمون در چه زمانی باید پاسخ داده شود؟ (۷۵/۰ نمره)

پاسخ E: سطح آزمون‌ها با هم، متفاوت است. در بالای هر آزمون، سطح تقریبی آزمون و زمان پیشنهادی را برای پاسخ‌گویی آورده‌ام. اما در مجموع، سطح آزمون‌ها متمایل به دشوار (و در بعضی نواحی بسیار دشوار و در بعضی نواحی متوسط رو به دشوار) است.

پرسش F: بچه‌ها چگونه آزمون‌ها را پاسخ دهند؟ (۲۵/۰ نمره)

پاسخ F: با مداد نرم مشکی! ☺

پرسش G: منظور از سؤال قبل این است که کُلّ آزمون‌ها را یک‌جا بزنند یا نه؟ پاسخ تشریحی تمام سؤالات آزمون را بررسی کنند یا نه؟ اشکالاتی را که در آزمون‌ها دارند، چه کنند؟ (۱/۵ نمره)

پاسخ G: بدیهی است که نباید همه آزمون‌ها را یک‌جا بزنند. این آزمون‌ها، باید در طی مراحل جمع‌بندی تا کنکور زده شود. باز هم بدیهی است که پاسخ تشریحی تمام سؤالات آزمون، باید بررسی شود. (حتی سؤالاتی که بچه‌ها، صحیح پاسخ داده‌اند!) چه بسا از داخل پاسخ‌های تشریحی، مطالبی بیاموزند که برایشان مفید است. اشکالاتی که در آزمون به آن‌ها برمی‌خورند دو نوع است: نوع اول، آن‌هایی که همان‌جا با خواندن پاسخ تشریحی، رفع می‌شود و نیاز به مراجعه به منابع و کتاب‌های غیر جمع‌بندی الگو نیست. نوع دوم، اشکال اساسی است و حتماً باید به کتاب‌های موضوعی الگو یا کتاب درسی یا جزوه دبیر یا دی‌وی‌دی‌ها مراجعه شود.

پرسش H: اساساً این کتاب برای چه زمانی مناسب است؟ (۵/۰ نمره)

پاسخ H: از آغاز ترم دوم تا خود کنکور!

پرسش I: آیا آزمون‌های کتاب، پاسخ تشریحی هم دارند؟ (۵/۰ نمره)

پاسخ I: بَ نَ پ! این کتاب هم، مثل همه تألیفات من، فصلی پاسخ تشریحی دارد! ولی خدایی این سؤالاتان بد بود، چون در پاسخ به سؤال G به فصل پاسخ تشریحی اشاره کرده بودم.

❖ پرسش L: یک سری QR-Code در جاهای مختلف کتاب دیده می‌شود. این‌ها چیست و چگونه استفاده می‌شود؟ (۱/۵ نمره)

❖ پاسخ J: کار جدیدی که برای اولین بار، در میان کتاب‌های ادبیات کشور انجام دادیم، قرار دادن بیش از ۳۰ مورد QR Code است. کافی است بچه‌ها دوربین موبایلشان را روی آن بگیرند و از فیلم‌های آموزشی استفاده کنند و لذت ببرند. البته بعضی گوشی‌ها نیاز به اپلیکیشن QR Code خوان دارند که چون خود بچه‌ها در این زمینه‌ها استادند، نیاز به توضیح بیشتر بنده نیست. راستی یک QR Code هم روی جلد کتاب هست که در آن به توضیح، درباره کتاب پرداخته‌ام!

❖ پرسش K: اگر دانش‌آموزی در مسیر یادگیری و استفاده از این کتاب به مشکلاتی برخورد کرد، آیا کمکش می‌کنید؟ اگر بله از چه طریقی می‌تواند با شما در ارتباط مستقیم باشد؟ (۱ نمره)

❖ پاسخ K: بله، بله، بله! کما فی السابِق (اووووو!) تقریباً همیشه در دسترس بچه‌ها خواهم بود تا به سؤال‌شان پاسخ دهم و مشکلاتشان را حل کنم. بارها گفته‌ام راه‌های ارتباطی با ما زیاد است که به چند مورد اشاره می‌کنم:

کانال‌های تلگرام:

@olgoo_adabiaat

@azmoon_adabiaat

سایت بنده:

abdolmohamadi.com

❖ پرسش L: یک بیت از مولوی و یک بیت از حافظ که خیلی دوستشان داری بگو. (۵/۵ نمره)

❖ پاسخ L: به نظرم زیباترین (یا یکی از زیباترین) ابیات مولوی این است:

«تو مگو ما را بدان شه بار نیست با کریمان کارها دشوار نیست»

و البته انتخاب فقط یک بیت از دیوان حافظ برایم سخت است، اما شاید این بیت را بگویم که جان کلام باشد:

«مباش در پی آزار و هر چه خواهی کن که در شریعت ما غیر از این گناهی نیست»

۱۵ از ۱۵

آفرین به تو

(۵ نمره هم به کسانی داده می‌شود که برای شادی و آزادی احترام قائلند! ©)

از ادبیات لذت ببرید
علیرضا عبدالمحمّدی

ژنده: بزرگ، عظیم
ژیان: خشمناک، خشمگین

سالار: سردار، سپهسالار، آن که دارای شغلی بزرگ و منصبی رفیع باشد، حاکم
سامان: درخور، میسر، امکان
سبحان الله: پاک و منزّه است خدا (برای بیان شگفتی به کار می‌رود؛
معادل «شگفتا»)

سَبُک: در اینجا به معنای فوراً و سریع کاربرد دارد.

سبک‌سری: سهل‌انگاری و بی‌مسئولیتی

سبزو: کوزه، ظرف معمولاً دسته‌دار از سفال یا جنس دیگر برای حمل یا
نگه‌داشتن مایعات

سپردن: پای‌مال کردن و زیر پا گذاشتن، طی کردن، پیمودن

سپهبد: فرمانده و سردار سپاه

سپندن: ستاندن، دریافت کردن

سترگ: بزرگ، عظیم

ستوران: ج ستور، حیوانات چارپا خاصه اسب، استر و خر

سُتوه: درمانده و ملول، خسته و آزار

ستیزه‌روی: گستاخ و پُررو

سجایا: ج سجه، خواها، خُلُق‌ها و خصلت‌ها

سخره: مسخره کردن، ریشخند

سر پَر زدن: توقّف کوتاه: هرگاه مرغی از اوج، یک لحظه بر زمین نشیند و
دوباره برخیزد، این توقّف کوتاه را «سر پَر زدن» می‌گویند.

سَر: رئیس

سرحد: مرز، کرانه

سردمدار: سردسته، رئیس

سرسام: توّرم سر و مغزو پرده‌های آن که یکی از نشانه‌های آن، هذیان
بوده است.

سرسرا: محوّه‌ای سقف‌دار در داخل خانه‌ها که در ورودی ساختمان به
آن باز می‌شود و از آن‌جا به اتاق‌ها یا قسمت‌های دیگر می‌روند. (امروزه

سرسرا را فرهنگستان به جای واژه بیگانه «هال» و همچنین واژه بیگانه
«لایی» به تصویب رسانده است)

سرشت: فطرت، آفرینش، طبع

سرگین: فضلهٔ برخی چهارپایان، مانند اسب و ...

سرور: شادی، خوشحالی

سروش: پیام‌آور، فرشته، فرشتهٔ پیام‌آور

سریر: تخت پادشاهی، اورنگ

سزا: سزاوار، شایسته، لایق

سست‌عناصر: بی‌اراده، بی‌غیرت

سعد: خوشبختی، متضادّ نحس، اختر سعد: سیّارهٔ مشتری است که به
«سعد اکبر» مشهور است.

سفاهت: بی‌خردی، کم‌عقلی، نادانی

سقله: فرومایه، بدسرشت

سگان: ابزاری در دنبالهٔ کشتی برای حرکت دادن کشتی از سمتی به سمت دیگر
سکندری: حالت انسان که بر اثر برخورد با مانع، کنترل خود را از دست
بدهد و ممکن است به زمین بیفتد: سکندری خوردن: حالت سکندری
برای کسی پیش‌آمدن

سلّانه سلّانه: آرام‌آرام، به آهستگی

سلسله‌جنبان: محرّک، آن که دیگران را به کاری برمی‌انگیزد.

سلیح: افزار جنگ، ممال سلاح

سمن: نوعی درخت گل، یاسمن

سَمَمَد: اسبی که رنگش مایل به زردی باشد، زرده (در متن درس، مطلق
اسب موردنظر است.)

سَموم: باد بسیار گرم و زیان‌رساننده

سِنان: سرنیزه، تیزی هر چیز

سَندروس: صمغی زرد رنگ

سو: دید، توان بینایی

سوء هاضمه: بدگواری، دیرهضمی، هر گونه اشکال یا اختلال در هضم
غذا که معمولاً با سوزش سر دل یا نفخ همراه است.

سودا: اندیشه، هوس، عشق، خیال، دیوانگی

سوداگر: خریدار و فروشنده

سودایی: عاشق، شیفته، شیدا

سور: جشن

سورت: تندی و تیزی، حدّت و شدّت

سوله: ساختمان سقف‌دار فلزی

سهم: ترس

سهمگین: هراس‌انگیز، ترس‌آور

سیادت: سروری، بزرگی

سیماب‌گون: به رنگ جیوه، جیوه‌ای؛ سیماب: جیوه

سیمینه: منسوب به سیم، سیمین، اشیای ساخته شده از سیم یا نقره

شاب: بُرنا، جوان

شاقه: حسّ بویایی

شایق: آرزومند، مشتاق

شائبه: به شک اندازه در بارهٔ وجود چیزی، و به مجاز، عیب و بدی یا نقص
در چیزی؛ بی‌شائبه: بدون آلودگی و با خلوص و صداقت، پاک، خالص

شبان: چوپان

شَبَح: آنچه به صورت سیاهی به نظر می‌آید، سایهٔ موهوم از کسی یا چیزی
شبدرد: گیاهی علفی و یک‌ساله؛ شبدردِ دوچین: شبدردی که قابلیت آن را
دارد، دو بار پس از رویدن چیده شده باشد.

شبگرد: شبرو

شبگیر: سحرگاه، پیش از صبح

شبه: مانند، مثل، همسان

شبیخون: حملهٔ ناگهانی دشمن در شب

شخیص: بزرگ و ارجمند

ص

صاحب بصیرت
صاحب خبر
صاحب‌دلان
صاف و افتاده
صباحت و زیبایی
صبورانه
صحبت و خلوت
صحبت و محاوره
صحنه‌های نبرد
صخره سنگ
صد تعب
صد جهد
صدا برخاست
صدا و نعره‌ها
صداقت
صدای رسا
صدای غرّش
صدای غریبه
صدای مهیب
صدر و آغاز
صدر و سینه
صدف امانت معرفت
صدقه دادن
صدمت
صراحت و سادگی
صرف کردن
صف طویل
صفای اهورایی
صفای دل‌ها
صفت آزادگان
صفت و صورت
صفحة ضمیر
صف‌شکن
صفوت آدمیان
صلاح‌الدین زرکوب
صله ارحام
صلتِ فخر
صلح و سازش
صلوات
صلیب سرخ
صمیمی و بی‌تکلف
صندوقچه سر

ش

شاخ زمرد
شامه قوی
شاه خیره‌سر
شاه‌هاماوران
شبح و تاریکی
شبه تو
شخص شخیص
شدت ضربات
شدت و حدت
شرع ناو
شرحه‌شرحه از فراق
شرط انصاف
شست دست
شست و تیر
شعر محض
شغاد
شغال نگون‌بخت
شفیع مطاع
شفیعی کدکنی
شقاوت مردم
شمشیر و سنان
شندرغاز
شوخ طبع
شور و شعف
شوریدگی و عقل
شوق رقابت
شهاب‌الدین سهروردی
شهد فایق
شهر پرغوغا
شهر توس
شهر حلب
شهر قونیه
شهناز و شور
شیء عجاب
شیر ارغند
شیر آغوز
شیرخوارگی
شیطنت
شیوه بلاغی
شیون و سور
شیهه اسب
شیئا مذکوراً

سعی

سفاقت و نادانی
سقله و پست
سکندری خوردن
سلاح‌های پیشرفته
سلام علیک
سلانه‌سلانه
سلب شدن
سلسله حکما
سلسله جنبان
سلمان هراتی
سلیح و سلاح
سُم پا
سماق مکیدن
سمفونی
سمن و گل
سمند سرافراز
سموم سرد
سنت مصطفی
سندبادنامه
سندروس
سنگ و سیوی
سنگر مشروطیت
سوء هاضمه
سوء ظن
سواحل دریا
سودای عشق
سودایی
سور و شادی
سورت سرما
سوغات یزد
سوله
سهراب و هجیر
سهمگین
سهیم
سید ضیا
سیدالشهدا
سیرت ستوده
سیرجان
سیف فرغانی
سیماب گون
سینه‌مالان

سانتاماریا

ساوه و دزفول
سبحان الله
سبحانه و تعالی
سبک مسجّع
سبیل اعتذار
سبیل تلطف
سپاسگزاری
سپر بینداخت
سپید معجر
ستاره غروب
ستوده اهل حقیقت
ستوه
ستیزه‌روی
سجایا
سجود
سخنان جذّاب
سدّ خار و خاره
سدّ راه
سر بهایی
سر دماغ
سر طاس
سراسیمه
سراغ ماه
سرپازان رسول‌الله
سرپری
سرحدّ جهان
سردمداران
سرسختانه
سرسرای عمارت
سرشک
سرکار گذاشتن
سرگین
سرمنزل غایی
سرنوشت مبهم
سرود و تئاتر
سرور اعظم
سرور کاپنات
سروش غیبی
سری سقطی
سریر ملک
سزاوار ثنا
سزای عمل

قرن نوزده و بیست (میلادی)

✦ جبران خلیل جبران

اثر: پیامبر و دیوانه

گنج حکمت «تجسم عشق» قسمتی از پیامبر و دیوانه است.

✦ لئو تولستوی

اثر: سه پرسش (نثر)

معاصر

✦ عبدالحسین وجدانی

اثر: خسرو (نثر)

«خسرو» نام یک داستان است.

✦ نادر ابراهیمی

اثر: سه دیدار (نثر)

«دیدار» که درباره امام خمینی است، قسمتی از این کتاب است.

✦ رسول پرویزی

اثر: شلوارهای وصله‌دار (نثر)

قصه عینکم که نوشته‌ای طنزآمیز است، یکی از داستان‌های کتاب «شلوارهای وصله‌دار» است.

✦ ابوالقاسم عارف قزوینی

اثر: دیوان اشعار

● شعر «آزادی» نمونه‌ای از اشعار وطنی عارف قزوینی است که به سلطه بیگانگان و بیدادگری محمدعلی شاه اشاره دارد.

● عارف قزوینی، غزل‌های اجتماعی بسیاری دارد.

✦ نیما یوشیج «پدر شعر نو»

آثار: شعر چشمه (نظم)، آی آدم‌ها (نظم)

نیما یوشیج، تخلص علی اسفندیاری است.

قرن نه و ده

✦ حسین واعظ کاشفی

اثر: اخلاق محسنی (نثر)

حکایت «ای رفیق» از این کتاب است.

قرن ده

✦ وحشی بافقی

آثار: فرهاد و شیرین (نظم)، دیوان اشعار

ستایش «لطف خدا» در قالب مثنوی، قسمتی از فرهاد و شیرین است.

قرن دوازده

حمله حیدری سروده باذل مشهدی

قرن سیزده

حاج ملاهادی اسرار: آخرین فیلسوف از سلسله حکمای بزرگ اسلام

قرن شانزده و هفده (میلادی)

غزلواره‌ها سروده شکسپیر

قرن هجده و نوزده (میلادی)

✦ یوهان ولفگانگ گوته

اثر: دیوان غربی - شرقی (نظم)

- گوته شیفته و دلبسته شعر و اندیشه حافظ بود.
- «خوان عدل» قسمتی از دیوان غربی - شرقی است.

قرن نوزده (میلادی)

✦ فرانسوا کوپه

اثر: حکایت «مزار شاعر» (نثر)

مفهوم حکایت «مزار شاعر» این است که سرانجام نیکی، رستگاری و سرانجام بدی و ستم، بدبختی است.

قصه‌های دوشنبه نوشته آلفونس دوده و ترجمه عبدالحسین زرین کوب

قرن نوزده و بیست (میلادی)

✦ رابیندرانات تاگور

اثر: ماه نو و مرغان آواره (نظم)

«خاموشی دریا» قسمتی از «ماه نو و مرغان آواره» است.

حسن تعلیل

آوردن علتی ادبی و غیرواقعی یا غیرعلمی برای امری. این علت معمولاً زیبا و شاعرانه، اما خیالی است.

مثال

پشت‌گوژ آمد فلک در آفرینش تا کند
هر زمان پیش‌ت زمین بوس از برای افتخار
علت انحنای فلک این است که می‌خواهد در مقابل تو زمین را ببوسد. ← که علتی غیرعلمی و غیرواقعی است.

تست

- ۱ کدام گزینه فاقد آرایه حسن تعلیل است؟
- ۱) دردی است در دلم که گر از پیش آب چشم
 - ۲) دلم با چشم تر یکرنگ از آن است
 - ۳) عجب نیست از خاک اگر گل شکفت
 - ۴) تا چشم تو ریخت خون عشاق
- ۲ کدام گزینه فاقد آرایه حسن تعلیل است؟
- ۱) مرا چو آبله بگذار تا شوم پامال
 - ۲) باران همه بر جای عرق می‌چکد از ابر
 - ۳) گر شاهدان نه دینی و دین می‌برند و عقل
 - ۴) گل مگر لافی زد از خوبی کنون پیش رخت
- ۳ همه گزینه‌ها به جز گزینه دارای آرایه حسن تعلیل است.
- ۱) ماه از اثر مهر رخت یافت نشانی
 - ۲) در راه عشق، بعد منازل حجاب نیست
 - ۳) زان رو به کوی دوست گذارم نمی‌فتد
 - ۴) کنون که قامت من در پی تو شد چو کمان
- برگرم آستین برود تا به دامنم
که پای اشک خونین در میان است
که چندین گل‌اندام در خاک خفت
زلف تو گرفت رنگ ماتم
- نمی‌رسد چو به کس فیض از رسیدن من
پیداست که از روی لطیف تو حیا کرد
پس زاهدان برای چه خلوت گزیده‌اند
عذرخواه از صد زبان زان شرمساران می‌رسد
- زان روی جهانی به جمالش نگران شد
دوری گمان میر که بود مانع وصال
بگرفت اشک دیده من رهگذار من
دل مرا هدف ناوک بلا کردی

پاسخ

- ۱ ۱) گزینه (۲): یکرنگی دل با چشم تر خونین به دلیل خون گریه کردن است.
گزینه (۳): علت شکفتن گل را از خاک، مدفون بودن زیباییان در خاک می‌داند.
گزینه (۴): علت سیاهی موی معشوق این است که چشم معشوق عاشق را کشته، پس زلفش به نشانه عزا رنگ ماتم گرفته!
- ۲ ۱) گزینه (۲): علت باران حیای ابر از چهره توست.
گزینه (۳): علت گوشه‌گیری زاهدان ترس از این است که زیباییان، دنیا و دین و عقلشان را ببرند.
گزینه (۴): علت شرمساری گل با صد زبان (گلبرگ‌ها)، ادعای زیبایی در مقابل معشوق است.
- ۳ ۲) گزینه (۱): علت نگاه کردن مردم به ماه این است که زیبایی خودش را از زیبایی تو گرفته است!
گزینه (۳): چون اشک‌هایم جلوی دید مرا گرفته‌اند، نمی‌توانم به طرف خانه یار بروم!
گزینه (۴): علت خم شدن قامت و چون کمان شدن این است که معشوق دل را هدف قرار دهد!

۲۱ آرایه‌های بیت زیر کدامند؟

- «لب بیستم ز سخن ای گل خندان که مباد
 ۱) ایهام، حسن تعلیل، کنایه
 ۲) استعاره، حس آمیزی، کنایه
 ۳) استعاره، ایهام تناسب، تشبیه
 ۴) ایهام، تشبیه، حس آمیزی»

۲۲ آرایه‌های «جناس، مجاز، حس آمیزی، کنایه، حسن تعلیل» به ترتیب در کدام ابیات وجود دارد؟

- الف) ریخت خون خلق و می‌سازد به جولان پایمال
 ب) کس ندیدم که تلخی نشنیدیم ازو
 ج) از کوی تو چون باد برآشفتم و رفتم
 د) سیل در هامون، صدا در کوه، می‌دانی چه بود؟
 ه) گر گشتتیم باری هم دست تو و تیغ
 ۱) الف، ب، د، ه، ج
 ۲) الف، ه، ب، ج، د
 ۳) ج، ب، ه، د، الف
 ۴) ج، ب، ه، د، الف

۲۳ در کدام بیت، هر دو آرایه «تشبیه و استعاره» وجود دارد؟

- ۱) صد باد صبا اینجا با سلسله می‌رقصند
 ۲) اگر چه مهر بریدی و عهد بشکستی
 ۳) پیش رویت دگران صورت بر دیوارند
 ۴) ما چو دادیم دل و دیده به طوفان بلا
 این است حریف ای دل تا باد نپیمایی
 هنوز بر سر پیمان و عهد و سوگند
 نه چنین صورت و معنی که تو داری، دارند
 گو بیا سیل غم این خانه ز بنیاد ببر

۲۴ آرایه‌های تشبیه در کدام بیت بیشتر است؟

- ۱) صد خار بلا از دل دیوانه ما خاست
 ۲) ای سیل اشک خاک وجودم به باده ده
 ۳) سروی است قامت تو از ناز سر کشیده
 ۴) مرغ دل تا دام زلف و دانه خال تو دید
 هر روز که بی‌ساقی گل‌چهره نشستیم
 تا بر دل کسی ننشیند غبار من
 ماهی است عارض از تو از نور آفریده
 طایر اندیشه‌ام افتاد در دام هوس

۲۵ آرایه‌های بیت زیر در کدام گزینه تماماً درست است؟

- «حال، گویاست اگر تیغ زبان گویا نیست
 ۱) متناقض نما - جناس - حس آمیزی - اسلوب معادله
 ۲) استعاره - پارادوکس - تشبیه - تضاد
 ۳) تشبیه - تکرار - تضاد - استعاره
 ۴) تشخیص - تکرار - جناس - حسن تعلیل
 شکوه و شکر به فرمان زبان تنها نیست»

پاسخ‌های تشریحی

۳ ۴ تشبیه ← دار، نخل دیگران (دار برای دیگران مانند نخل است) / ایهام تناسب ← منصور (۱- پیروز ۲- حسین منصور حلاج که در این معنی با دار تناسب دارد) / تناقض ← ماتم، سور (شادی) ماست / تلمیح ← اشاره به داستان حسین منصور حلاج (عارف بزرگ)

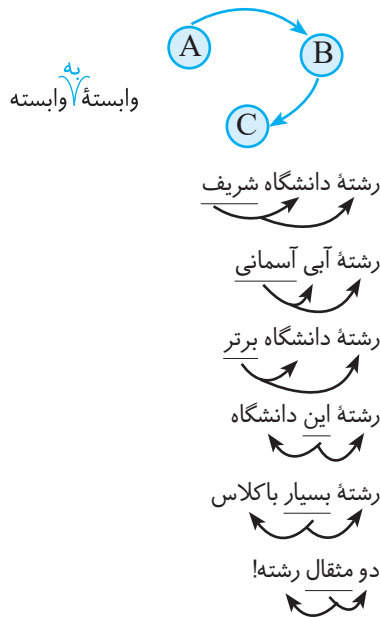
۴ ۳ استعاره ← پایه معنی (اضافه استعاری) / حس آمیزی ← شیرین سخن / مجاز ← دست (قدرت) / اسلوب معادله ← مصراع دوم مثال و مصداق مصراع اول است. / * البته «تلمیح» نیز در بیت دیده می‌شود.

۱ ۳ تضاد ← بیت د: حجاب و وصال / ایهام ← بیت الف: بو (۱- رایحه ۲- امید) / تناقض ← بیت ه: دام نجات- وای بر مرغی که در دام نباشد. / تشخیص ← بیت ج: سرو از حیا می‌نشیند. / حسن تعلیل ← بیت ب: علت اینکه به کوی معشوق نمی‌روم این است که اشک جلوی چشم را گرفته و جایی را نمی‌بینم!

۲ ۴ تشبیه ← صحرای هوس (اضافه تشبیهی) / استعاره ← دلا (تشخیص دارد چون دل مورد خطاب قرار گرفته است و هر تشخیصی، استعاره است) / کنایه ← سر در هوا گردی (غافلانه مشغول کاری بودن)

وابسته وابسته

مضاف الیه مضاف الیه

صفت صفت

صفت مضاف الیه

صفت مضاف الیه

قید صفت

مميز

✓ نکته ممیزها همان واحدها هستند، به شرط آنکه قبل از آن‌ها صفت شمارشی (یا چیزی به جای آن) بیاید و بعد از آن‌ها هسته. بعضی از واحدها عبارت‌اند از:

فرش ← تخته	وزن ← کیلو، تن، گرم، ...	خانه ← باب
توپ جنگی ← عرّاده	انسان، شتر، نخل ← نفر	شیشه ← جام

✓ مضاف الیه صفت نداریم. چرا که صفت نمی‌تواند مضاف الیه بگیرد؛ چون «مضاف» باید اسم باشد، نه صفت. (البته این مطلب فقط در حد کتاب و کنکور درست است وگرنه همان‌طور که در کتاب دستور زبان فارسی توضیح داده‌ام مضاف الیه صفت هم به کلی نفی نمی‌شود!)

فرمول method ۲- v برای وابسته‌های وابسته

مهم‌ترین نکاتی که برای وابسته‌های وابسته لازم است در این فرمول قرار دارد:

- ۱- گروه‌های سه کلمه‌ای به بالا را بررسی می‌کنیم. ← مربوط به همه وابسته‌های وابسته
- ۲- اگر گروه با وابسته‌های پیشین شروع شده بود (به‌جز در ممیز) وابسته پیشین را حذف می‌کنیم. ← مربوط به مضاف الیه مضاف الیه
- ۳- اگر دومین کلمه گروه، صفت بیانی بود (به‌جز در صفت صفت) آن صفت بیانی را حذف می‌کنیم. ← و صفت مضاف الیه

با دانستن همین نکات، بسیاری از تست‌های کنکور در بحث وابسته‌های وابسته به راحتی قابل حل هستند و این فرمول در حقیقت ما را راهنمایی می‌کند که در میان متن‌ها و گروه‌ها به راحتی به وابسته وابسته برسیم.

مثال

وابسته‌های وابسته در کدام گروه اسمی «تماماً» صفت مضاف الیه است؟

- ۱) آثار گران‌بهای آن مرد - علمای روحانی مشهد - خانواده بزرگ وی (۲) تألیف آن کتب - رشته ادبیات فارسی - مجموعه مقالات فرهنگی
 - ۳) استاد کرسی حافظ - نخستین دانش‌پژوه ادبی - چهار زمینه تألیف (۴) پایان‌نامه دوره دکتری - مجموعه دروس حوزوی - درس مهم قرآن
- جواب: گزینه (۱) حذف می‌شود ← چون «روحانی و بزرگ» دومین کلمه و صفت بیانی‌اند.
گزینه (۳) حذف می‌شود ← چون «نخستین و چهار» وابسته پیشین هستند.
گزینه (۴) حذف می‌شود ← چون «مهم» دومین کلمه و صفت بیانی است.

مثال

عبارت: «هرگاه مهتاب کویر، این مسیر آسمان‌ها دیگر، نه بارش وحی، تابش الهام، دامن حریر الهه عشق، گسترده در زیر سرهایی در گرو

دردی بود، که نوری بدلی بود و سایه همان خورشید جهنمی و بی‌رحم روزهای کویر!»

الف) چند صفت پیشین دارد؟

۳ تا: هر - این - همان

فصل پنجم: جملات پایه و پیرو

جمله‌ای که پس از حرف ربط وابسته‌ساز می‌آید، جمله پیرو (جمله وابسته) و جمله دیگر، جمله پایه (جمله هسته یا جمله اصلی) است.

نکته

- ✓ حروف ربط وابسته‌ساز عبارت‌اند از: که - تا - اگر - زیرا ...
- ✓ حروف ربط همپایه‌ساز (و - یا - اما - ولی ...) جمله مرکب نمی‌سازند، پس جمله پایه و پیرو نیز نداریم.
- ✓ به مجموع جمله پایه، پیرو و حرف ربط وابسته‌ساز، جمله مستقل مرکب می‌گویند.

مثال

اگر او را دیدی، سلام مرا برسان.

حرف ربط وابسته‌ساز جمله پیرو جمله پایه

مطربا پرده بگردان و بزن راه عراق

پایه ۱ پایه ۲

که بدین راه بشد یار و ز ما یاد نکرد

حرف ربط پیرو ۱ پیرو ۲

اگر چه باده فرح‌بخش و باد گل‌بیز است

حرف ربط پیرو ۱ پیرو ۲

به بانگ چنگ مخور می که محتسب تیز است

پایه حرف ربط پیرو ۳

تست

۱ کدام بیت فاقد جمله وابسته است؟

- ۱) لطف و عطا و احسان پیوسته از تو آید
 - ۲) از تنگی دهانت یک ذره گفته باشد
 - ۳) جای دل است کویت ز آنجا مران به جورش
 - ۴) تا شاهد جمالت مستور باشد از من
- جرم و خطا و عصیان از ما بود همیشه
هر ذره کو به وصفت گویا بود همیشه
بگذار تا دل من بر جا بود همیشه
اشکم میان مردم رسوا بود همیشه

پاسخ

۱ ۱) گزینه (۲): که او به وصفت گویا بود همیشه / گزینه (۳): بگذار تا دل من بر جا بود همیشه / گزینه (۴): تا شاهد جمالت مستور باشد از من * وجود حرف ربط وابسته‌ساز «که - تا - تا» نشان‌دهنده وجود جمله وابسته (پیرو) در گزینه‌های (۲)، (۳) و (۴) است.

جمله پایه و پیرو

حالا این فیلم رو ببین

بخش دوم

ادبیات غنایی

- ✚ بیان فراق و جدایی و شکایت از آن
- ✚ عشق همگانی است.
- ✚ فراق در همه موجودات هست.
- ✚ سخن عشق را هر کسی نمی‌فهمد.
- ✚ درد عشق را کسی می‌فهمد که خودش مبتلای به عشق باشد.
- ✚ عاقل از عشق چیزی نمی‌داند.
- ✚ بازگشت به اصل
- ✚ بازگشت همه به سوی عالم بالاست.
- ✚ هرکس بر حسب درک و فهم خود برداشت می‌کند.
- ✚ حقیقت و راز عشق را هرکسی درک نمی‌کند.
- ✚ راز من در سخنان و ناله‌هایم است.
- ✚ با چشم ظاهر و حواس ظاهری نمی‌توان حقیقت را دریافت.
- ✚ آرزوی نابودی برای ناعاشقان
- ✚ زندگی حقیقی، همان عشق است و بی‌عشق بودن، مردن و نابودی است.
- ✚ همه چیز از عشق است.
- ✚ ناله نی، همدم عاشق هجران کشیده است.
- ✚ فاش شدن و آشکار شدن راز
- ✚ عشق هم درد است و هم درمان، هم دردآفرین است و هم درمان‌بخش.
- ✚ بر اساس ظرفیت وجودی افراد، عشق تأثیر می‌گذارد.
- ✚ دشوار و پر خطر بودن راه عشق
- ✚ کشته شدن عاشق
- ✚ غم عشق
- ✚ همیشگی بودن غم
- ✚ بی‌اهمیتی گذر زمان
- ✚ آنچه باید بماند عشق و معشوق است.
- ✚ پرهیز و دوری از آدم نادان
- ✚ برعکس شدن امور
- ✚ به دست آوردن کالایی ارزشمند
- ✚ رسیدن دل به جواهر عشق
- ✚ شنونده مهم است و بر گوینده تأثیر می‌گذارد.
- ✚ تقابل عقل و عشق
- ✚ برتری و غلبه عشق بر عقل
- ✚ در موقع گرفتاری باید به حال دیگران رسیدگی کرد.
- ✚ در عالم عشق مقام و مراتب رنگ می‌بازد.
- ✚ در عشق شاه و گدا هم‌رتبه هستند.
- ✚ از خود بی‌خود شدن در مقابل معشوق
- ✚ از طریق کسانی که به محبوب رسیده‌اند می‌توان به حاجت رسید.
- ✚ توسل به اولیای واصل
- ✚ همه موجودات به دنبال جمال و کمال و حُسن هستند.
- ✚ عشق، انسان را به حُسن و کمال و جمال می‌رساند.
- ✚ هرکسی نمی‌تواند عاشق شود و هرکسی شایسته عشق نیست.
- ✚ عشق در هر جایی ایجاد نمی‌شود.
- ✚ محبت بسیار بسیار زیاد، عشق است.
- ✚ عشق از محبت و معرفت برتر است.
- ✚ محبت از معرفت برتر است.
- ✚ معرفت و محبت مراحل قبل از عشق هستند و برای عاشقی، باید از آن دو عبور کرد.
- ✚ شرط عاشقی از خود بی‌خودی و ترک خودی، کشته شدن و فنا شدن است.
- ✚ سوزندگی عشق و سختی آن
- ✚ عشق همه چیز را از بین می‌برد.
- ✚ با عشق هیچ چیزی نمی‌تواند بماند.
- ✚ رسیدن به خدا واجب است.
- ✚ چیزهایی که ما را به خدا می‌رساند، واجب است.
- ✚ عشق انسان را به خدا می‌رساند.
- ✚ عاشقی، واجب است و نباید جز عاشقی دنبال چیز دیگر بود.
- ✚ عشق، هستی‌بخش است.
- ✚ زندگی همان، عشق است و بدون عشق یعنی مردن.
- ✚ ارزشمندی دیوانگی عشق بر عاقلی

ابیات و عبارات

بخوانید و بیت معادل را بیابید.

- جمله گفتند این زمان در روزگار نیست خالی هیچ شهر از شهریار
 چون بُود کاکلیم ما را شاه نیست بیش از این بی‌شاه بودن راه نیست
- ۱
- A در کمالش آفرینش ره نیافت دانش از پی رفت و بینش ره نیافت
- B زانک چون کشور بود بی‌پادشاه نظم و ترتیبی نماند در سپاه

ما پرندگان را نیز پیشوا و شهریاری است، نامش سیمرغ است و در پس کوه قاف، بلندترین کوه روی زمین، بر درختی بلند آشیان دارد. در خرد و بینش، او را همتایی نیست. از هر چه گمان توان کرد، زیاتر است. سنجش نیروی او در توان ما نیست. این همه نقش و نگار که در جهان هست، هریک پرتوی از آن پر است. باید او را بجوید و به درگاه او راه یابید و بدو مهرورزی کنید.

- A او به سر ناید ز خود آنجا که اوست کی رسد علم و خرد آنجا که اوست
- B از هر طرف که رفتم جز وحشتم نیفزود زنهار از این بیابان وین راه بی‌نهایت

لیکن باید بدانید که رفتن بر کوه قاف کار آسانی نیست. شیرمردی باید این ره را شگرف زان که ره دور است و دریا ژرف ژرف اما چون از خطرات راه اندکی بیشتر سخن به میان آورد، برخی از مرغان از همراهی باز ایستادند و زبان به پوزش گشودند.

- A هدهدش گفت ای به صورت مانده باز بیش از این در عشق رعنائی مناز
- B راهی است راه عشق که هیچش کناره نیست آن‌جا جز آن که جان بسپارند، چاره نیست

بلبل گفت: من گرفتار عشق گلم. با این عشق، چگونه می‌توانم در جستجوی سیمرغ، این سفر پرخطر را بر خود هموار کنم؟ هدهد به بلبل گفت: مهرورزی تو بر گل کار راستان و پاکان است اما زیبایی محبوب تو چند روزی بیش نیست.

گل اگرچه هست بس صاحب جمال حُسن او در هفته‌ای گیرد زوال
 هر که داند گفت با خورشید راز کی تواند ماند از یک ذره باز؟

- A عشق چیزی کان زوال آرد پدید کاملان را آن ملال آرد پدید
- B عشق او را هفت وادی بود و من در هر یکش زحمتی دیدم که دید اسفندیار از هفت‌خوان

۱ < معنی دقیق کلمات (سوداگر، جولقی، ابدال، سفاقت) به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) خریدار، درویشی، نیک‌مردان، بی‌خرد
(۲) فروشنده، ژنده‌پوش، مردان خدا، کم‌عقلی
(۳) مشتری، گدائیش، قدرتمندان، بی‌خردی
(۴) اهل داد و ستد، درویش، صالحان، نادان

۲ < در کدام گزینه تمام معانی ارائه شده برای واژه صحیح نیست؟

- (۱) بسمل کردن ← سر جانور را بریدن، از آن‌جا که مسلمانان در وقت ذبح جانور «بسم الله الرحمن الرحیم» می‌گویند، به همین دلیل، به عمل ذبح کردن «بسمل کردن» گفته می‌شود.
(۲) عربده ← فریاد پرخاش‌جویانه برای برانگیختن دعوا و هیاهو، نعره و فریاد
(۳) عود ← درختی که چوب آن قهوه‌ای رنگ و خوشبو است و آن را در آتش می‌اندازند که بوی خوش دهد.
(۴) زره ← جامه‌ای جنگی دارای آستین بلند و مرگب از حلقه‌های ریز فولادی که آن را به هنگام جنگ بر روی لباس‌های دیگر می‌پوشیدند.

۳ < معنی واژگان در کدام گزینه همگی درست است؟

- (۱) (منال: درآمد مستغلات) (مایه: دارایی) (خبث: بدذاتی) (جلجل: زنگ)
(۲) (شرافت: ارجمندی) (نیلگون: آبی روشن) (ملازم: همراه) (طرفه: عجیب)
(۳) (شیخ: کالبد) (تمایز: جدا کردن) (نثار: افشاندن) (خلنگ: علف جارو)
(۴) (عنایت: توجه) (سَخَا: کَرَم) (بسیج: آمادگی) (لگام: زین اسب)

۴ < در کدام گزینه با توجه به معنی داخل کمانک املائی واژه‌ای نادرست به کار رفته است؟

- (۱) (مرمت: اصلاح) (گسیل کردن: روانه کردن) (رقعه: نامه) (نمط: روش)
(۲) (بُر خوردن: در میان قرار گرفتن) (قیاس: سنجیدن) (مولع: حریص) (نیکومنظر: خوش‌چهره)
(۳) (زهی: آفرین) (فروغ: روشنایی) (غلغله: شور و غوغا) (خیره: بیهوده)
(۴) (أنعام: بخشش) (فضل: دانش) (ادیب: دانشمند) (غراب: خویشاوندی)

۵ < متن زیر چند نادرستی املائی دارد؟

«سلمان فارسی بر لشکری امیر بود. در میان رعایا چنان حغیر می‌نمود که وقتی خادمی به وی رسید، گفت: این توبره کاه بردار و به لشکرگاه سلمان بر. چون به لشکرگاه رسید، مردم گفتند: امیر است. آن خادم بترسید و در قدم وی افتاد. سلمان گفت: به سه وجه، این کار را از برای خودم کردم. نه از بحر تو، هیچ اندیشه مدار. اول آنکه تکبر از من دفع شود؛ دوم آنکه دل تو خوش شود؛ سوم آنکه از عهده حفظ رعیت، بیرون آمده باشم.»

- (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) صفر

۶ < در کدام گزینه مطلبی نادرست دیده می‌شود؟

- (۱) درس «سفر به بصره» بخشی از «سفرنامه» حکیم ابومعین ناصر خسرو قبادیانی، سراینده قرن ششم است.
(۲) در متن «کلاس نقاشی» از کتاب «اتاق آبی» سهراب سپهری، خاطره‌ای از یک کلاس با توصیف و چاشنی طنز به صورت خاطره‌نگاری نوشته شده است.
(۳) «بیرمرد چشم ما بود» از کتاب «ارزیابی شتاب‌زده» بیان حس و حال عاطفی جلال آل احمد با زبان صمیمی درباره «علی اسفندیاری» است.
(۴) «داستان‌های صاحب‌دلان» به کوشش محمدی اشتهاردی تدوین شده است و اثر تعلیمی با هدف آموزش و تعلیم، موضوعی از حکمت، اخلاق، مذهب یا دانشی از معارف بشری را بیان می‌کند. آثار تعلیمی می‌توانند تخیلی - ادبی باشند.

۷ < در همه ابیات آرایه اغراق به کار رفته است به جز

- (۱) بشد تیز رهام با خود و گبر همی گرد رزم اندر آمد به ابر
(۲) تو گفتی که روی زمین آهن است ز نیرزه هوا نیز در جوشن است
(۳) که لشکر فزون بود زان کاو شمرد همان ژنده پیلان و مردان گُرد
(۴) زمین برتتابد سپاه تو را نه خورشید تابان کلاه تو را

۸

در همه ابیات به جز بیت هر دو آرایه «استعاره و تشبیه» به کار رفته است.
 (۱) در خواب کن زمانی آسودگان شب را
 (۲) بازار حسن داری دکان در او ملاحظت
 (۳) هر شب ز بار عشقت در گوشه‌های خلوت
 (۴) ای کوی تو ز رویت بازار گل‌فروشان

۹

در کدام بیت آرایه «ایهام» دیده نمی‌شود؟
 (۱) چرا ز غیر شکایت کنم، که همچو حباب
 (۲) گر به اقلیم عشق روی آری
 (۳) حافظ مفلس اگر قلب دلش کرد نثار
 (۴) خاک تو بویی به ولایت سپرد

۱۰ کدام گزینه مزین به آرایه ادبی سجع نیست؟

(۱) در بهشت از هزارگونه نعمت است و در قرآن از هزار گونه پند و حکمت است.
 (۲) بلکه از حُسن سیرت او گفت؛ زیرا که نیکو، بهتر هزار بار از نیکو رو.
 (۳) برادران یوسف، او را زیادت نعمت دیدند و یعقوب را بدو میل و عنایت دیدند.
 (۴) اندوه و شادی در این قصه بسیار بود و خبردهنده از ملک جبار بود.

۱۱ در همه گزینه‌ها به جز گزینه منادا دیده می‌شود.

(۱) میان عاشق و معشوق هیچ حایل نیست
 (۲) کزین دو یکی گر شود نا به کار
 (۳) گویند مگو سعدی چندین سخن از عشقش
 (۴) هر چند صائب می‌روم سامان نومیدی کنم

۱۲ در کدام گزینه نقش کلمه مشخص شده با بقیه متفاوت است؟

(۱) ای بی‌نشان محض، نشان از که جویمت
 (۲) گفتم بینمیش مگرم درد اشتیاق
 (۳) گفتم که بوی زلفت گمراه عالم کرد
 (۴) وجودی دارم از مهرت گدازان

۱۳ در کدام بیت از شیوه بلاغی استفاده نشده است؟

(۱) گفتم غم تو دارم، گفتا غمت سرآید
 (۲) دوش از مسجد سوی میخانه آمد پیر ما
 (۳) جام جهان‌نماست ضمیر منیر دوست
 (۴) بردوخته‌ام دیده چو باز از همه عالم

۱۴ در کدام گزینه تمام واژه‌ها، دوتلفظی هستند؟

(۱) مهربان - استوار - ارجمند
 (۲) باغبان - مستمند - سپید
 (۳) رایگان - نامه - دودمان
 (۴) یادگار - خواهر - املا

۱۵ تنها بیت گزینه با عبارت زیر تناسب مفهومی دارد.

«آنکه گفتیم سیرتش نیکوترین سیرت‌ها بود، از بهر آنکه در مقابله جفا، وفا کرد و در مقابله زشتی آشتی کرد.»
 (۱) از جور و جفای یار بی‌مهر و وفا
 (۲) ما را ز جور دهر و جفای فلک چه غم
 (۳) یار به عشوه خون من خورد و حلال کردم
 (۴) در پیش هر که عاشق صادق بود خوش است

۱۶ مفهوم کدام گزینه با بقیه متفاوت است؟

- ۱) به قامت خوش خویان نگاه می‌کردم
- ۲) جمله ذرات جهان مرآت اوست
- ۳) از او هرچه بگفتند از کم و بیش
- ۴) گل دفتر اسرار خداوند گشوده است

۱۷ در همه گزینه‌ها به آفریده شدن انسان از خاک اشاره شده است. به‌جز گزینه

- ۱) زمین در کجا رویم که ما را به خاک او
- ۲) به نام کردگار هفت افلاک
- ۳) خاک ما گل کرد در چل بامداد
- ۴) آفرین جان‌آفرین پاک را

۱۸ مفهوم بیت «چون بسی ابلیس آدم روی هست / پس به هر دستی نشاید داد دست» با کدام بیت زیر قرابت ندارد؟

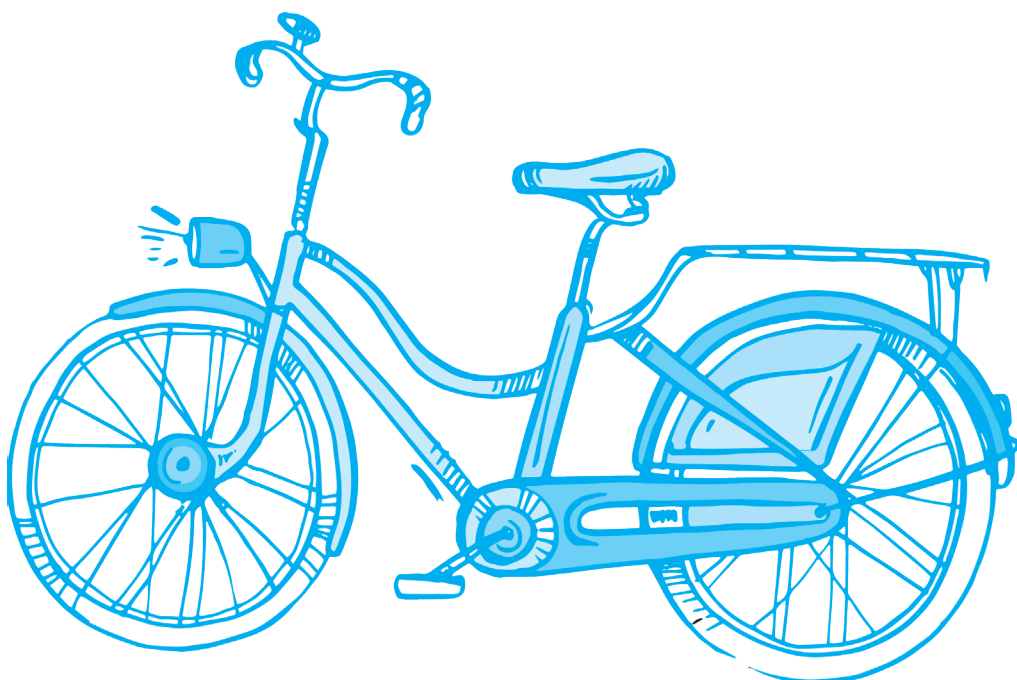
- ۱) قطره این بحر را ظاهر و باطن یکی است
- ۲) چشم ظاهربین بر آزار است وای ار بنگرد
- ۳) چشم ظاهربین چو شبنم نگذرد از رنگ و بو
- ۴) زلف او را برفشان و نور روی او ببین

۱۹ مفهوم کدام بیت با بقیه متفاوت است؟

- ۱) کار پاکان را قیاس از خود مگیر
- ۲) جمله عالم زمین سبب گمراه شد
- ۳) هر دو گون زنیور خوردند از محل
- ۴) هر دو گون آهو گیا خوردند و آب

۲۰ مفهوم اصلی بیت: «که جایی که دریاست من کیستم؟ / گر او هست حقا که من نیستم» کدام است؟

۱) تواضع	۲) عشق
۳) مدهوشی	۴) بندگی

شماره صفحه
پاسخ تشریحی

۳۸۷

سطح

متوسط

زمان پیشنهادی

۱۵ دقیقه

مبحث آزمون

کلی فارسی دوازدهم

آزمون

۷

۱ < معنی چند واژه نادرست آمده است؟

«(دستور: وزیر) (مستغرق: شیفته) (تاب: پرتو) (بزم: ضیافت) (کمال: کامل) (محب: معشوق) (بی‌خودی: حالت از خودرستگی) (سودا: دیوانگی) (سامان: امکان) (مستمع: گوش‌دارنده)»

۱) دو (۲) سه

۳) چهار (۴) یک

۲ < معنی واژه «دیدار» در کدام بیت، متفاوت است؟

۱) برای دیدن دیدار دوست از دشمن
۲) بر در سلطان عشقش چون گدایان سال‌ها
۳) چشم ما روشن بود از پرتو دیدار تو
۴) دانی که چیست دولت دیدار یار دیدن

توان کشیدن اگر صد هزار الم باشد
بر امید وعده دیدار او استاده‌ایم
عید مردم دیدن مه عید ما رخسار تو
در کوی او گدایی بر خسروی گزیدن

۳ < در کدام موارد اشکالی وجود ندارد؟

الف) مستعجل: شتابنده - سفله: بدسرشت

ج) موسم: بهار - صواب: مصلحت

هـ) داعیه: مدعی - طیلسان: نوعی ردا

۱) الف - ب - ج (۲) ب - ج - هـ

ب) ظن: پندار - قوت: نیرو

د) نسیم: خوش‌بو - سامان: امکان

۳) ج - د - هـ (۴) الف - ب - د

۴ < در کدام گزینه غلط املائی به کار رفته است؟

۱) سزاوار ثنا - صفوت آدمیان - خوان نعمت بی‌دریغ - فروگذاشت

۲) صواب و درست - نثار استقلال - هتاکی - مین‌گذاری

۳) مستور و پوشیده - غایت و نهایت - عین‌القضات - اتراق

۴) الاغ تور - تدائی - حبشه - برخاستن پیامبران

ز پای تخت سلیمان کامکار آمد
بپرسدَم که خوشی، گویمش که آری خوش
سفر از خود به خود کردن همین است
به چیزی که امروز داری بساز

۵ < در کدام بیت غلط املائی وجود دارد؟

۱) صبا به عزم بشارت به گرد شهر سبا

۲) به رغم مدعیان در فراق او هر کس

۳) سفر اندر حذر کردن چنین است

۴) مشو چون خسان سخره حرص و آز

۶ < آثار زیر به ترتیب از چه کسانی است؟

«مثل درخت در شب باران - از پاریز تا پاریس - تذکرة الاولیا - کوبیر»

۱) محمدرضا شفیعی کدکنی - محمد بهمن بیگی - عین‌القضات همدانی - علی شریعتی

۲) محمدرضا شفیعی کدکنی - باستانی پاریزی - شهاب‌الدین سهروردی - محمد بهمن بیگی

۳) م. سرشک - محمد ابراهیم باستانی - عطار - علی شریعتی

۴) م. سرشک - محمد ابراهیم باستانی - سنایی - محمد بهمن بیگی

۷ < در کدام بیت اسلوب معادله وجود دارد؟

۱) همت مردانه ما از دو عالم درگذشت

۲) می‌کند پند و نصیحت در گران جانان اثر

۳) در زلف تو گردید دل خون شده‌ام مشک

۴) نمی‌دانم چه خواهد کرد با طوفان این دریا

گرد این تیر سبک رو تا کجا گردد بلند
پای خواب‌آلود از فریاد اگر خیزد ز خواب
سازد سفر هند سیه رنگ حنا را
که در موج نخستین کشتی ما باخت لنگر را

۸ آرایه ذکرشده در مقابل کدام گزینه‌ها نادرست آمده است؟

- الف) از سوز غمت مرغ دلم هر شب و هر روز
ب) ای باد صبا تیره مکن ایامم
پ) رسم بدعهدی ایام چو دید ابر بهار
ت) دیگر مرا به ضربت شمشیر غم بزد
- ۱) الف و ت
۲) ب و ت
۳) پ و ب
۴) ب و ت

۹ در کدام گزینه همه ترکیب‌های اضافی، آرایه تشبیه دارند؟

- ۱) باران بهاری، گنج عزت، باران رحمت، تیر مزگان
۲) نقد دل، خورشید گل، آتش مهر، دل یاران
۳) راه عشق، پای افکار، بیشه غم، رشته آرزو
۴) طایرجان، طفل عقل، جام عافیت، کمند احسان

۱۰ آرایه‌های «ایهام، استعاره، جناس، تشبیه» به ترتیب در کدام ابیات به کار رفته‌اند؟

- الف) ای عندلیب گلشن شعر و ادب ره‌ی
ب) عمری ز مهرت ای مه شب تا سحر نخفتم
ج) ای گریه در هلاکم هم عهد رنج و دردی
د) دور از تو فتاده‌ام به حالی که می‌رس
- ۱) ب، د، ج، الف
۲) ب، الف، ج، د
۳) د، ب، ج، الف
۴) ج، د، ب، الف

۱۱ در کدام گزینه نقش دستوری واژه‌های مشخص شده با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟

- ۱) بنگر که چگونه باشد ای یار عزیز
۲) خرم به روزگاران از دوستان به خشمی
۳) هزار نکته باریک‌تر ز مو اینجاست
۴) با تن تنها مسخر می‌کند آفاق را

۱۲ نمودار کدام گروه صحیح نیست؟

- ۱) دانش‌آموز پایه دوازدهم
۲) محوطه میدان شهر
۳) برنامه کدام سفر
۴) دوست بسیار مهربان

۱۳ نوع حذف فعل در کدام گزینه متفاوت است؟

- ۱) در کف‌ها کاسه زیبایی / بر لب‌ها تلخی دانایی
۲) آینه نگاهت، پیوند صبح و ساحل
۳) آرزو گفت: از نمایشگاه کتاب چه خبر؟
۴) همنشین نیک بهتر از تنهایی است و تنهایی بهتر از همنشین بد.

۱۴ معنای فعل «شد» در کدام گزینه متفاوت است؟

- ۱) برآهیخت رهام گرز گران
۲) بشد تیز رهام با خود و گبر
۳) به شادی بشد تا به درگاه شاه
۴) چو رهام گشت از کشانی ستوه

۱۵ کدام بیت با جمله «وظیفه روزی به خطای منکر نبرد» در تقابل معنایی است؟

- ۱) ولیکن خداوند بالا و پست
۲) هر که رو در فسق و عصیان می‌کند
۳) چنان پهن خوان کرم گسترده
۴) گرم نیست روزی ز مهر کسان
- به عصیان در رزق بر کس نیست
ایزد اندر رزق او کم می‌کند
که سیمرغ در قاف روزی خورد
خدای است رزاق و روزی‌رسان

۱۶

کدام گزینه با بیت «تا چشم بشر نبیندت روی / بنهفته به ابر، چهره دلبنده» قرابت دارد؟

- ۱) من دیوانه به هر جا که گریزم از عقل
- ۲) هزار بار بگفتم که گوشه گیر ای دل
- ۳) آن سوخته‌جانم که اگر چون شرر از خلق
- ۴) عارفا گوشه عزلت مده از کف که دگر

۱۷

همه گزینه‌ها با بیت زیر تناسب معنایی دارند، به جز گزینه.....

- «هر کسی کاو دور ماند از اصل خویش
ندا رسید به جان‌ها که چند می‌پایید
۱) اصل ما و اصل جمله سرکشان
۲) پس عدم گردهم چون ارغنون
۳) آمدند از آسمان جان را که بازآ الصلا
۴) باز جوید روزگار وصل خویش»
به سوی خانه اصلی خویش باز آید
هست از خاکی و آن را صد نشان
گویدم که انالیه راجعون
جان گفت ای نادای خوش اهلا و سهلا مرحبا

۱۸

مفهوم بیان‌شده برای کدام بیت صحیح نیست؟

- ۱) یا در خوبی قیامت می‌کند
 - ۲) فرّخی ز جان و دل می‌کند در این محفل
 - ۳) دلا خموشی چرا؟ چو خم نجوشی چرا؟
 - ۴) عشق بر یک فرش بنشانند گدا و شاه را
- حُسن بر خوبان غرامت می‌کند (زیبایی معشوق)
دل نثار استقلال، جان فدای آزادی (جانپازی در راه وطن)
برون شد از پرده راز، تو پرده‌پوشی چرا (دعوت به خلّاقیت)
سیل، یکسان می‌کند پست و بلند راه را (نفی مقامات در عشق)

۱۹

بیت گزینه..... با بیت زیر تناسب مفهومی ندارد.

- «گفتم که سوخت جانم، از آتش نهانم
۱) روزی که کند دوست قبولم به غلامی
۲) نالیدن بلبل ز نوآموزی عشق است
۳) لاف تقرب مزین به حضرت جانان
۴) ز آتش پنهان عشق، هر که شد افروخته»
گفت آنکه سوخت، او را کی ناله یا فغان است؟
آن روز کنم خواجگی روی زمین را
هرگز نشنیدیم ز پروانه صدایی
زان که خموشند بندگان مقرب
دود نخیزد از او چون نفس سوخته

۲۰

بیت «پرورده عشق شد سرشتم / جز عشق مباد سرنوشتم» با کدام گزینه ارتباط مفهومی دارد؟

- ۱) باقی به بقای ذات عشقیم
 - ۲) از خمستان جرعه‌ای بر خاک ریخت
 - ۳) بوده با ذات عشق پرورش
 - ۴) قیمت عشق نداند قدم صدق ندارد
- ایمن ز حیات و از مماتیم
جنبشی در آدم و حوا نهاد
هم ره و هم مزاج و هم دردش
سست عهدی که تحمل نکند بار جفا را

یک مفهوم ناب

شماره صفحه
پاسخ تشریحی

۴۰۶

سطح

دشوار

زمان پیشنهادی

۱۸ دقیقه

مبحث آزمون

کلی کنکوری

آزمون

۲۸

۱ معنای چند واژه در کمانک روبه‌روی آن نادرست آمده است؟

«مقرون (همراه)، مرشد (سالک)، صباحت (زیبا)، ادبار (پشت‌گردن)، مشایعت (بدرقه کردن)، مستعجل (شتاب)، زخمه (ضربه)، گُرد (اسبی که به رنگ سرخ تیره باشد)، صنم (بُت)، مَلِک (فرشته)»

(۱) سه (۲) چهار (۳) پنج (۴) شش

۲ معنای واژه‌های «مولع، مرمت، فراغه، فروغ» در کدام گزینه به ترتیب آمده است؟

(۱) شیفته، جوانمردی، جمع فرعون، روشنایی
(۲) آرمند، رسیدگی، پادشاه قدیم مصر، پرتو
(۳) بسیار مشتاق، اصلاح، پادشاهان قدیم مصر، روشنایی
(۴) آرمندی، اصلاح، جمع فرعون، پرتو

۳ کدام واژه در ابیات زیر معادلی ندارد؟

(الف) خوشا نماز و نیاز کسی که از سر درد
(ب) پوشید بدین حیلہ رخ نیکو را
(پ) شور و غوغا از یسار و از یمین
(۱) خنک (۲) کید
به آب دیده و خون جگر طهارت کرد
تا هر که نه محرم نشناسد او را
یک دو دم با ما نشین، با ما نشین
(۳) فرقت (۴) هُرا

۴ در کدام گزینه غلط املایی کمتری دیده می‌شود؟

(۱) مقربان را منع کن بندی پنه
که شما را خود طیب حازقم
(۲) فرود آمد از باره‌گی بار خاست
بر من ز شما نیست سفاحت عجب ایرا
(۳) بگفت آن‌چه پرسیدنش از سر گذشت
من و ملائک سکان آسمان و زمین
(۴) تو هم در طاس گردون سرنگونی
روح قالب را کنون همره شده‌ست

۵ در کدام گزینه غلط املایی وجود دارد؟

(۱) که نه هرچه آهواندازد، مشک بویا بود و از هر ضماد که حکیم فرماید، درمان خیزد یا هرچه صدف پرورد، لؤلؤ لالا و هرچه در جهان باشد، آب زلال.
(۲) کراهت منظر و عادت نفرت‌انگیز مهاجمین سبب شد که حول و وحشت بیشتری بر دل‌ها مستولی شود؛ وحشتی که مولود ستمکاری و سنگ‌دلی بود.
(۳) مصر جامع و خلق سامع چگونه باشد؟ شهری که در وی یک خطیب و قاضی باشد، به کفر و شرک راضی باشد و آن که مؤدب باشد، به ضلالت و جهالت منتسب.
(۴) کسی را که نماز بامداد ست به سنجاب گزارده باشد و فریضه بر لب جیحون، تزویر در دل نباشد تا حذر از او واجب آید.

۶ در کدام عبارت دو غلط املایی هست؟

(۱) از ظلمت بدر کرداری و قدر تو باید پرهیز کرد که صحبت اشرا مایه شقاوت است.
(۲) عاقل باید در پناه صواب رُود و بر خطای خویش الحاح و اسرار نکند.
(۳) هرگاه کار دشواری پیش آید و حادثه بزرگ بیفتد موضع حزم محمل نگذارد.
(۴) باید دل در حتام فانی نبندد و عمر و جاه دنیا را بی‌ثابت و خار شمرد.

۷ خالق کدام کتاب، هیچ یک از اشخاص زیر نیست؟

«عطار نیشابوری / عنصرالمعالی / محمد بن منور / احمد بن محمد بن زید طوسی»
(۱) الهی‌نامه (۲) سیاست‌نامه (۳) اسرارالتوحید (۴) تفسیر سوره یوسف

۸ آرایه چند بیت نادرست آمده است؟

(الف) باغ جان را تازه و سرسبز دار
(ب) از صدای سخن عشق ندیدم خوش‌تر
(ج) چشم حافظ زیر بام قصر آن حوری سرشت
(د) آتش عشق است کاندلر نی فتاد
(ه) به صوت چنگ بگویم آن حکایت‌ها
(۱) سه (۲) چهار (۳) دو (۴) یک
قصید این مستان و این بستان مکن (تشبیه)
یادگاری که در این گنبد دوار بماند (حسن‌آمیزی)
شیوه جنات تجری تحت‌الانهار داشت (تضمین)
جوشش عشق است کاندلر می فتاد (تشخیص)
که از نهفتن آن دیگ سینه می‌زد جوش (ایهام)

- ۹ ترتیب قرار گرفتن ابیات به لحاظ داشتن آرایه‌های «تشبیه، استعاره، متناقض‌نما، حسن تعلیل، ایهام» در کدام گزینه درست آمده است؟
- الف) نماز در خم آن ابروان محرابی
ب) در این مقام مجازی به جز پیاله مگیر
ج) در وداع شب همانا خون گریست
د) نیازمند بلا گو رخ از غبار مشوی
ه) تو که کیمیا فروشی نظری به قلب ما کن
- ۱) ج، ه، الف، د، ب
۲) الف، ب، ه، ج، د
۳) د، ب، الف، ج، ه
۴) ب، د، ج، الف، ه

- ۱۰ در کدام بیت تمام آرایه‌های «اسلوب معادله، حس آمیزی و تضاد» دیده می‌شود؟
- ۱) قد پیران تواضع می‌کند عیش جوانی را
۲) نمی‌ارزد به حرف تلخ، عیش باده شیرین
۳) غم عالم فراوان است و من یک غنچه دل دارم
۴) شور و غوغا نبود در سفر اهل نظر
- ۱۱ در کدام بیت متناقض‌نما وجود دارد؟
- ۱) واعظ از حد می‌برد یارب برافکن پرده‌اش
۲) جمعیت خاطر ندهد دست، کسی را
۳) چرا مهر خاموشی از لب گفتار بردارم
۴) در به روی طمع ببند و بدان

- ۱۲ کدام پرسش، انکاری است؟
- ۱) می‌باید بدانم، راضی هستی یا نه؟
۲) برای چه به ماه و ستارگان می‌اندیشی؟
۳) چگونه می‌بینی عمل خویش را؟
۴) دزد را کی زهره آن بود که گرد چادر او گردد؟

- ۱۳ در کدام مصراع حذف فعل به قرینه لفظی یا معنوی اتفاق نیفتاده است؟
- ۱) ای نام تو بهترین سرآغاز
۲) بی نام تو نامه کی کنم باز؟
۳) به نام چاشنی بخش زبان‌ها
۴) حلاوت‌سنج معنی در بیان‌ها

- ۱۴ نوع «تا» در کدام گزینه با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟
- ۱) در این کوش تا با تو ماند مقیم
۲) دمی بیش بر من سیاست نراند
۳) سگ آخر که باشد که خوانش نهند؟
۴) بلندی از آن یافت کاو پست شد

- ۱۵ در همه ابیات به جز بیت گزینه جمله وابسته وجود دارد.
- ۱) بر من مگیر اگر شدم آشفته دل ز عشق
۲) اکنون به سختی و آسانی‌اش بیاید ساخت
۳) یا مکن با پیلبانان دوستی
۴) چو بازآمدم کشور آسوده دیدم

- ۱۶ جمله «مطالعه فرهنگ و هنر هر ملت ما را با تاریخ و فراز و نشیب‌های تاریخی و پیوستگی آن با دیگر فرهنگ‌ها آشنا می‌سازد» چند ترکیب وصفی دارد؟

۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

- ۱۷ مفهوم کدام گزینه «با دشمنان مدارا» است؟
- ۱) ابر اگر آب زندگانی بارد
۲) تو ادبِ نفیس بداندیش کن
۳) پاک‌دامانی چو شمع و نور بارد از رخت
۴) گرم ترانه جنگ صبوح نیست چه باک
- هرگز از شاخ بید برنخوری
بی‌ادبان را به ادب، خویش کن
پاک‌دامانی دلیلش روی نورانی بود
نوی من به سحر آه عذرخواه من است

۱۸) ابیات کدام گزینه با بیت زیر، قرابت مفهومی دارد؟

- «چه غم دیوار امت را که دارد چون تو پشتیان
الف) دست در دامن مردان زن و اندیشه مکن
ب) گر هزاران دام باشد هر قدم
ج) از آب دیده صد ره طوفان نوح دیدم
د) هر دلی کز قیل شادی او شاد بود
ه) هر که در سایه عنایت اوست
و) نه غم و اندیشه سود و زبان
ز) چون عنایاتت بود با ما مقیم
۱) ب، الف، ج، د، ج، ب
۲) ه، و، ز
۳) ب، الف، ز
۴) ب، الف، ز

۱۹) مفهوم کنایی «از ماست که بر ماست» از همه ابیات به جز گزینه دریافت می‌شود.

- ۱) مکن ز گردش گیتی شکایت ای درویش
۲) شکایت از دل سنگین یار نتوان کرد
۳) ز هر کسی چه شکایت کنم چو می‌دانم
۴) همه کردار تو از توست چنین تیره

۲۰) مفهوم بیت «جهان جمله فروغ روی حق دان / حق اندر وی ز پیدایی است پنهان» در کدام بیت آمده است؟

- ۱) گفت حکمت را تو دانی کردگار
۲) ترسمت ای نیکنام، پای برآید به سنگ
۳) آشکارایی و پنهان چون کنم
۴) صبر هم سودی ندارد کآب چشم

۲۱) مفهوم کدام گزینه متفاوت با دیگر گزینه‌ها است؟

- ۱) همه قضا و قدر کردگار عالم راست
۲) دولت آنجا که راهبر گردد
۳) زان گونه که هر چه بود، آن خواهد بود
۴) گر بپرانیم تیر، آن نی ز ماست

۲۲) مفهوم کدام بیت متفاوت است؟

- ۱) عیب‌جویی را بهل هیچ ار هنر داری بگو
۲) به مجنون گفت روزی عیب‌جویی
۳) چند جویی دیگران را عیب باز
۴) عیب مردم پیش ازین می‌گفتم اندر چشم خلق

۲۳) همه گزینه‌ها با عبارت زیر تناسب معنایی دارند، به جز

«یک بار دیگر به کلام بلندپایه از ماست که بر ماست ایمان آوردم.»

- ۱) توبه تقصیر خود افتادی از این در محروم
۲) گر گران باریم جرم چرخ چیست؟
۳) کفن بر تن تند هر کرم پيله
۴) دل ما گرچه اندر سینه ماست

۲۴) معنی بخش مشخص شده در کدام گزینه صحیح نیست؟

- ۱) از فضل و رحمت کردگار جل جلاله و عم نواله ناامید نباید شد: شکوه او بزرگ و لطف او فراگیر است.
۲) و دلاک و قیّم درآمدند و خدمت کردند: کیسه کش و حتمای آمدند و کیسه کشیدند.
۳) چنانکه در کرامت و فراغ به پارس رسیدیم: با عزّت و آسایش به ایران رسیدیم.
۴) چون از در دررفتیم گرمابه‌بان و هر آنچه در آنجا بودند، همه بر پای خاستند: وارد شدیم.

۲۵) مفهوم کدام بیت با سایر ابیات متفاوت است؟

- ۱) دل که آینه شاهی است، غباری دارد
۲) رونندگان طریقت ره بلا سپردند
۳) آنچه زر می‌شود از پرتو آن قلب سیاه
۴) به کوی عشق منه بی دلیل را قدم

از خدا می‌طلبم صحبت روشن‌رایی
رفیق عشق چه غم دارد از نشیب و فراز
کیمیایی است که در صحبت درویشان است
که من به خویش نمودم صد اهتمام و نشد

۱۴ ۱ واژه‌های دوتلفظی ← مهربان، مهربان / استوار، استوار / ارجمند، ارجمند / باغبان، باغبان / مستمند، مستمند / رایگان، رایگان / دودمان، دودمان / یادگار، یادگار

۱۵ ۳ مفهوم مشترک: جفا دیدن، اما وفا نمودن و بدی دیدن، اما در عوض خوبی نمودن.

۱۶ ۳ مفهوم گزینه (۳)، انسان به قدر بینش خویش می‌تواند خداوند را توصیف کند.

مفهوم مشترک گزینه‌های دیگر: همه ذرات جهان جلوه‌ای از خالق هستند و بیانگر وجود او هستند.

۱۷ ۱ در بیت گزینه (۱) خاک در معنای حقیقی به کار رفته است: ولی در سایر گزینه‌ها مراد انسان است.

۱۸ ۱ عبارت سؤال و هر سه گزینه (۲)، (۳) و (۴) اشاره‌ای دارند به این مفهوم که باید باطن امور را در نظر داشت و نه در ظاهر ایستاد و متوقف شد که بسیاری از پدیده‌ها در زیر ظاهر آراسته، باطنی ابلیس‌گونه دارند، در حالی که در بیت گزینه (۱) اشاره به یکپارچگی ظاهر و باطن دارد.

۱۹ ۲ مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها: مقایسه ناهجا و غلط نباید کرد. مفهوم گزینه (۲): به این دلیل همه گمراه شدند و کسی از بزرگان آگاهی نیافت.

۲۰ ۱ قطره وقتی دریا را می‌بیند، متواضعانه می‌گوید در مقابل عظمت دریا من چیزی نیستم.

پاسخ آزمون ۳

۱ ۳ شریعت: شرع، آیین، راه دین، مقابل طریقت (نه خود طریقت!)

۲ ۳ واژه‌هایی که معنی آن‌ها نادرست بیان شده است: اجنبی: بیگانه، خارجی / نهیب: فریاد، هراس، هیبت / درایت: آگاهی، تدبیر قلم‌چی - ۹۶

۳ ۲ سیماب: جیوه / پایاب: ته‌آب، قسمت کم‌عمق رودخانه و تالاب که پا به قعر آن برسد / افسر: تاج و کلاه پادشاهان، صاحب‌منصب

۴ ۳ املائی صحیح واژگان عبارتند از: «غریو، برخاست، سور». قلم‌چی - ۹۶

۵ ۲ غلط‌های املائی و صحیح آن‌ها: مسطور ← مستور / گذاردن ← گزاردن / آجاجی ← آجاجی / نغمه ← نغمه / فروگزاری ← فروگذاری

۶ ۳ «بهارستان» از جامی / «روزها» از محمدعلی اسلامی ندوشن / «نمونه‌های نثر فصیح فارسی معاصر» از جلال متینی / «اسرارالتوحید» از محمدبن منور قلم‌چی - ۹۶

۷ ۲ در بیت گزینه (۲)، ایهام وجود ندارد. تلمیح: گلستان شدن آتش ابراهیم (ع)

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه (۱): تشخیص: شوخ بودن سپید، به فریاد آمدن آتش - تشبیه: دانه خال، اضافه تشخیص / گزینه (۳): جناس همسان: روان: رونده، جان - استعاره: سرو استعاره از معشوق / گزینه (۴): تناقض: درد بی‌دردی - کنایه: خون جگر خوردن: اندوه و غمگینی

۱ ۲ معنی دقیق واژه‌ها: (سوداگر: خریدار و فروشنده) / (جولقی: زنده‌پوش، فقیر، گدا، درویش) / (سفاهت: نادانی، بی‌خردی، کم‌عقلی - سفاهت اسم است) / (ابدال: مردان کامل)

۲ ۴ زره: جامه‌ای جنگی دارای آستین کوتاه (نه بلند!) و مرکب از ... * دقت کنید توضیحات مربوط به واژه‌ها را کامل و با دقت حفظ کنید.

۳ ۳ بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه (۱): خبث: پلیدی (خبث طینت: بدجنسی، بد ذاتی) / گزینه (۲): نیلگون: به رنگ نیل، آبی سیر / گزینه (۴): لگام: افسار، دهنه اسب

۴ ۴ قربت: خویشی و خویشاوندی

۵ ۲ واژه‌های «حقیر» و «بهر» در متن صورت سؤال نادرست نوشته شده است. قلم‌چی - ۹۷

۶ ۱ ناصر خسرو سراینده قرن پنجم است.

۷ ۳ بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه (۱): «گرد رزم به آسمان برآمدن» اغراق دارد. / گزینه (۲): «آهن بودن روی زمین» و «در جوشن بودن هوا از زیادی نیزه» اغراق دارد. / گزینه (۴): «طاقت نیاوردن زمین و خورشید در برابر سپاه و کلاه» اغراق دارد. قلم‌چی - ۹۷

۸ ۱ تشبیه: ماهرو (روی همچون ماه) استعاره ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه (۲): تشبیه: «بازار حُسن»، «ملاحت مانند دکان» - استعاره: «دو عقیق» استعاره از «دو لب»، «شکر» استعاره از «سخن شیرین» / گزینه (۳): تشبیه: بار عشق - استعاره و تشخیص: فغان برآوردن گردون / گزینه (۴): تشبیه: «کوی مانند بازار گل‌فروشان»، «ما مانند بلبلان» - استعاره: «گل» استعاره از «رخسار معشوق» قلم‌چی - ۹۶

۹ ۲ بررسی گزینه‌ها: گزینه (۱): هوا: الف) هوس - ب) هوایی که درون حباب است. / گزینه (۲): گلستان هیچ ارتباطی به کتاب سعدی ندارد. / گزینه (۳): قلب و روان: الف) پول رایج و جاری - ب) روح و جان ایهام دارند. / گزینه (۴): بوی مصرع دوم: الف) بوی خوش - ب) امید و آرزو.

۱۰ ۲ گزینه (۱): نعمت و حکمت / گزینه (۳): نعمت و عنایت / گزینه (۴): بسیار و چتار

اما در گزینه (۲) «نیکوخوا و نیکورو» در یک جمله و عبارت قرار دارند که با تعریف سجع همگون نیست.

۱۱ ۲ منادا در گزینه‌های دیگر: گزینه (۱): حافظ (ای حافظ) / گزینه (۳): سعدی (ای سعدی) / گزینه (۴): هر چند (ای صائب می‌روم تا ...)

۱۲ ۴ گزینه (۱): «ت» ← تو را از که جویم: مفعول / گزینه (۲): «ش» ← او را ببینم: مفعول / گزینه (۳): «م» ← مرا گمراه عالم کرد: مفعول / گزینه (۴): «ت» ← مهر تو همچنان هست: مضاف‌الیه

۱۳ ۱ در این گزینه اجزای اصلی جمله به ترتیب و در جای خود به کار رفته است.

۱۰ ۳ بررسی ابیات: د دور از تو: ۱- از تو دور باد ۲- به خاطر دوری از تو ← ایهام / ب / مه: استعاره از یار / ج / درد، در ← جناس / الف / گلشن شعر ← تشبیه

۱۱ ۳ در گزینه (۳) «نکته» هسته گروه اسمی است و نقش نهادی دارد. فعل «است» در این بیت به معنی «وجود دارد» فعل غیراسنادی است. واژه‌های مشخص شده در سایر گزینه‌ها نقش «مسندی» دارند.

۱۲ ۴ در ترکیب «دوست بسیار مهربان»، «بسیار» قید صفت است و نمودار گروه چنین می‌شود:

دوست بسیار مهربان

۱۳ ۴ در گزینه‌های (۱) و (۲) و (۳) حذف فعل به قرینه معنوی صورت گرفته است. گزینه (۱): قرار دارد / گزینه (۲): است / گزینه (۳): داری

۱۴ ۱ در گزینه (۱) «شد» فعل اسنادی است، ولی در سایر گزینه‌ها به معنای «رفتن» است.

۱۵ ۲ عبارت معتقد است: «خدا به خاطر گناهان، روزی ما را قطع نمی‌کند». بررسی گزینه‌ها: گزینه (۱): هم‌معنا با همان عبارت است. / گزینه (۲): معتقد است گناه و نافرمانی موجب کم شدن روزی می‌شود. / گزینه (۳): خدا روزی‌رسان همه است. / گزینه (۴): خدا روزی‌رسان من است.

۱۶ ۴ «دوری از خلق و مردم‌گریزی» مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و گزینه (۴) است.

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه (۱): من دیوانه به هر جا که روم، مرا پیدا خواهند کرد. / گزینه (۲): ای دل از چشم یار بگریز که همیشه در کمین توست. / گزینه (۳): آن عاشق دل‌سوخته‌ام که حتی اگر در سنگ نهان شوم، از بویم مرا خواهند یافت.

۱۷ ۲ همه گزینه‌ها به بازگشت به اصل اشاره دارند. جز گزینه (۲) که می‌گوید همه موجودات از خاک آفریده شده‌اند.

۱۸ ۳ بیت گزینه (۴) دعوت به اعتراض و صحبت می‌کند و از سکوت و خموشی انتقاد می‌کند.

۱۹ ۱ مفهوم مشترک بیت سؤال و سایر ابیات: جان باختن و دم نزدن عاشق حقیقی.

مفهوم بیت گزینه (۱): غلامی یار، اوج عزت است.

۲۰ ۳ مفهوم بیت سؤال و گزینه (۳): آمیخته شدن ذات با عشق بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه (۱): جاودانگی با عشق / گزینه (۲): ازلی بودن عشق / گزینه (۴): ضرورت تحمل جفای یار

پاسخ آزمون ۸

۱ ۲ در گزینه (۲)، «سخا» به معنی «بخشش و کرم» است؛ ولی صفت معنا شده است. در گزینه (۴) هر دو واژه نادرست آمده است: (خلنگ: علف جارو) (غایی: نهایی)

۲ ۱ داروغه: پاسبان و نگهبان، شب‌گرد / ثابت‌قدم: ثابت‌رأی و ثابت‌عزم، دارای اراده قوی / مُلک: سرزمین، کشور، مملکت / بازبسته: وابسته، پیوسته و مرتبط

۱ ۱ معنی واژه‌هایی که نادرست آمده است:

کمال: کامل بودن، کامل‌ترین و بهترین صورت و حالت هر چیز، سرآمد بودن در داشتن صفات‌های خوب / محب: دوستدار، یار، عاشق

۲ ۲ واژه «دیدار» در گزینه‌های (۱)، (۳) و (۴) به معنی «چهره» و در گزینه (۲)، به معنی «دیدن» آمده است.

۳ ۴ موسم: فصل، هنگام، زمان (نه بهار!) / داعیه: ادعا (نه مدعی)

۴ ۴ «تداعی» صحیح است.

۵ ۳ غلط املائی: حذر ← حضر

قلم‌چی - ۹۶

۷ ۳ ایستگاه اسلوب معادله:

سه شرط اسلوب معادله: ۱- استقلال دستوری مصرع‌ها / ۲- دارا بودن مثال و مصداق برای یک موضوع در مصرع اول یا دوم یا هر دو / ۳- اجزای نظیر به نظیر دو مصرع برای هم

گزینه (۳) هر سه شرط بالا را داراست:

(در زلف تو گردید دل خون‌شده‌ام مشک / سازد سفر هند سیه رنگ حنا را) ۱- هر دو مصرع استقلال دستوری دارند و جابه‌جایی از مصرع اول یا دوم ندارد. در صورتی که گزینه (۴) استقلال دستوری ندارد، چرا که حرف پیوند وابسته‌ساز بین دو مصرع آمده و استقلال دستوری دو مصرع به هم خورده است.

(نمی‌دانم چه خواهد کرد با طوفان این دریا / که در موج نخستین کشتی ما باخت لنگر را)

نکته: هرگاه مصرع دوم با یکی از حروف ربط وابستگی آغاز شود، به شرط اینکه ساختار مستقل نحوی یا معنایی دو مصرع را در هم بریزد، هرگز آن بیت دارای اسلوب معادله نخواهد بود.

۲- مصرع دوم مثال و مصداقی برای مصرع اول است و با گذاشتن واژه «همان‌طور که» بین دو مصرع بیشتر متوجه این موضوع خواهیم شد.

دل خون‌شده من در زلف تو مشکین شد همان‌طور که سفر هند حنا را سیاه رنگ می‌کند.

دقت کنید در گزینه (۱)، «این تیر سبک‌رو» استعاره از همت است و تفاوت تمثیلی ایجاد نمی‌کند.

همت مردانه ما از دو عالم درگذشت / گرد این تیر سبک‌رو تا کجا گردد بلند نکته: گاهی مصرع نخست مثال و مصداقی برای مصرع دوم است:

ریشه نخل کهنسال از جوان افزون‌تر است / بیشتر دلبستگی باشد به دنیا پیر را توجه: گاهی هر دو مصرع مثال و مصداقی برای موضوع بیان نشده هستند.

چو غوره رست ز خامی خویش شد شیرین / چو ماه به پایان رسید عید شود. ۳- اجزای متناظر می‌توان برای آن در نظر گرفت بین مصرع اول و دوم:

دل خون‌شده من = حنا / در زلف تو = سفر هند / مشک = سیه رنگ

۸ ۴ بررسی ابیات: الف) مرغ دلم (اضافه تشبیهی) / ب) ای باد صبا (تشخیص) / پ) تلمیح ندارد. / ت) همه واژه‌ها در معنای حقیقی خود به کار رفته‌اند.

۹ ۴ بررسی گزینه‌ها: گزینه (۱): باران بهاری / گزینه (۲): دل یاران / گزینه (۳): پای افکار، تشبیه ندارند. / گزینه (۴): «جان چون پرندای است، عقل مانند طفلی است، عاقبت همچون جام است، احسان مانند کمند (طناب) است.» تشبیه دارند و «مشبه به و مشبه» با کسره کنار هم قرار گرفتند.